

Faksimil

Donald Broady: ”Pedagogik, med inriktning om lärarutbildningarnas pedagogik”. I: *Nya professorer – Installationer hösten 1998. Acta Universitatis Upsaliensis. Skrifter rörande Uppsala universitet. B. Inbjudningar 121. Uppsala, 1998, pp. 39–42*

En s.k. inbjudningsskrift inför installationshögtidligheten 16 okt. 1998. Bland andra installerades Donald Broady som förste innehavare av den lärostol som senare skulle döpas till "Utbildningssociologi". Var och en av installandi hade till skriften författat några sidor om sig och sin forskning. D. Broadys manus insänt 4 maj 1998.

Dessutom höll installandi 16 okt. installationsföreläsningar i Aulan, Universitetshuset; D. Broadys var rubricerad ”Skolmästarkonst och vetenskap”.

Nya professorer

INSTALLATIONER

HÖSTEN 1998

UPPSALA UNIVERSITET

ACTA UNIVERSITATIS UPSALIENSIS
Skrifter rörande Uppsala universitet
B. INBJUDNINGAR, 121

UPPSALA UNIVERSITET

Inbjudan till de offentliga högtidligheter höstterminen 1998, vid vilka professorer kommer att installeras av Uppsala universitets rektor, professor Bo Sundqvist.

Redaktör: Per Ström
Layout: Ingemar Schagerström
Layout omslag: Informationsavdelningen

ISSN 0566-3091

Sättning: Grafiska enheten, Uppsala universitet, 8121
Tryckning: Eklundshof Grafiska 1998

Professorsinstallationer vid Uppsala universitet höstterminen 1998

Innehåll

Rektors inbjudan till högtidligheterna sid 5

Installandi (i bokstavsordning) jämte installationsdatum:

Lilli Alanen	filosofins historia	2 okt	sid 9
Monica Alvares			
Correa Fryckstedt	engelska	16 okt	sid 31
Gunilla Bohlin	psykologi	27 nov	sid 55
Donald Broady	pedagogik	16 okt	sid 39
Tord Ekelöf	experimentell elementar- partikelfysik	16 okt	sid 43
Sture Hogmark	materialvetenskap	27 nov	sid 61
Matti Lang	biokemi	2 okt	sid 15
Gunilla Lindmark	internationell kvinno- och mödrahälsovård	2 okt	sid 23
Per Lötstedt	numerisk analys	27 nov	sid 67
Eva Olsson	experimentell fysik	2 okt	sid 27
Jan-Åke Schweitz	materialvetenskap	27 nov	sid 71
Bengt Turner	nationalekonomi	16 okt	sid 51

Redaktionella kommentarer sid 75

- Tid: Fredagar kl 18; platserna i universitetets aula skall ha intagits senast kl 18.10
- Lokal: Aulan, universitetshuset
- Installator: Rector magnificus, professor Bo Sundqvist
- Musik: Den 2 och 16 oktober spelar Kungl Akademiska kapellet under ledning av director musices Per Åke Andersson. Den 27 november sjunger Uppsala akademiska kammarkör under ledning av Stefan Parkman.
Särskilt musikprogram tillhandahålles vid varje installationstillfälle.

Rektors inbjudan

Höstterminen 1998 installeras tolv nya professorer vid Uppsala universitet i följande ordning:

Fredagen den 2 oktober

Professorn i filosofins historia, *Lilli Alanen*

Föreläsning: Behöver filosofin sin historia?

Professorn i biokemi, med inriktning mot läkemedelsmetabolism, *Matti Lang*

Föreläsning: Kroppens försvar mot främmande ämnen – livsnödvändighet och problem.

Professorn i internationell kvinno- och mödrahjälsövård, *Gunilla Lindmark*

Föreläsning: Att ge liv – skall det behöva vara livsfarligt?

Professorn i experimentell fysik, med inriktning mot analytisk elektronmikroskopi, *Eva Olsson*

Föreläsning: Ångström i upplösning vid Ångströmlaboratoriet.

Fredagen den 16 oktober

Professorn i engelska, ssk engelskspråkig litteratur, *Monica Alvares Correa Fryckstedt*

Föreläsning: Den viktorianska romanen – en sjunken kontinent?

Professorn i pedagogik, med inriktning mot lärarutbildningarnas pedagogik, *Donald Broady*

Föreläsning: Skolmästarkonst och vetenskap.

Professorn i experimentell elementarpartikelfysik, ssk kvark- och leptonfysik vid kolliderare, *Tord Ekelöf*

Föreläsning: Om massans innersta väsen.

Professorn i nationalekonomi, med inriktning mot fastighetsmarknadernas ekonomi, *Bengt Turner*

Föreläsning: Fastighetspriser i starka och svaga orter.

Fredagen den 27 november

Professorn i psykologi, ssk utvecklingspsykologi, *Gunilla Bohlin*

Föreläsning: Tidiga trådar i livsväven.

Professorn i materialvetenskap, ssk tribologi, *Sture Hogmark*

Föreläsning: Tribologi till nytta och nöje.

Professorn i numerisk analys, *Per Lötstedt*

Föreläsning: Numeriska metoder i teknikens tjänst.

Professorn i materialvetenskap, ssk mikrostrukturteknik, *Jan-Åke Schweitz*

Föreläsning: Fyra myror är starkare än fem elefanter.

Universitetet hälsar de nya professorerna varmt välkomna och önskar dem tillfredsställelse och framgång i deras kommande verksamhet som forskare och lärare.

Alla vetenskapens idkare, vårdare, gynnare och vänner inbjuds till installationsakterna. De äger rum i universitetets aula och börjar 18.15. Platserna intas senast kl 18.10. (Klädseln är valfri.) För dem som önskar delta i processionen sker samling i konsistorierummet n b senast kl 17.55. (Klädseln är därvid frack med svart väst och vit fluga, ev dekorationer, eller mörk kostym [motsv].) Installationsakten brukar ta drygt 1 1/2 timme i anspråk.

Till installationsakterna samt därjämte till de omedelbart efter dessa följande mottagningarna i kanslersrummet får jag härmed på universitetets vägnar inbjuda: statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet, *Carl Tham*, landshövdingen i Uppsala län, *Ann-Cathrine Haglund*, ärkebisko-

pen *Karl Gustav Hammar*, universitetskanslern, professorn *Stig Hagström*, generaldirektören för högskoleverket *Agneta Bladh*, styrelseordföranden, generaldirektören *Anna Hedborg*, rektorn för Sveriges lantbruksuniversitet, professorn *Thomas Rosswall*, förutvarande innehavare av ämbetena som utbildningsminister, landshövding i Uppsala län, ärkebiskop samt universitetskansler, universitetets förutvarande rektorer, professorerna *Torgny T Segerstedt*, *Martin H:son Holmdahl* och *Stig Strömholm* samt cheferna och företrädarna för de myndigheter, förband, styrelser och organ med vilka universitetet samarbetar och upprätthåller kontakter.

Vidare inbjuds till akterna och mottagningarna forna och nuvarande lärare vid berörda fakulteter/sektioner, se nedan. Personliga inbjudningskort kommer inte att utsändas. Även de anställda vid de institutioner där inställandi kommer att verka hälsas välkomna.

Fredagen den 2 oktober: Humanistiska fakultetens historisk-filosofiska sektion, medicinska och farmaceutiska fakulteterna samt teknisk-naturvetenskapliga fakultetens fysiska sektion.

Fredagen den 16 oktober: Humanistiska fakultetens språkvetenskapliga sektion, samhällsvetenskapliga fakulteten samt teknisk-naturvetenskapliga fakultetens fysiska sektion.

Fredagen den 27 november: Samhällsvetenskapliga fakulteten och teknisk-naturvetenskapliga fakultetens matematisk-datavetenskapliga och tekniska sektioner.

Uppsala i juni 1998

Bo Sundqvist

Pedagogik, med inriktning mot lärarutbildningarnas pedagogik

DONALD BROADY

förordnad den 22 september 1997 att från den 1 oktober samma år vara professor i pedagogik, med inriktning mot lärarutbildningarnas pedagogik, vid Uppsala universitet. Han installeras i sitt ämbete den 16 oktober 1998.

När pedagogik blev ett eget universitetsämne i vårt land – den första professuren tillsattes vid Uppsala universitet 1910 – var tanken att det skulle tjäna lärarutbildningens behov. De blivande läroverkslärarna skulle slippa resa till Tyskland för att förkovra sig.

Inledningsvis bar ämnet en humanistisk prägel med starka inslag av pedagogisk filosofi och pedagogikhistoria. Även psykologisk teori spelade redan från början stor roll och kom att fullständigt dominera ämnet under ett halvsekel. Därefter följde från och med 1970-talet ett inflöde av samhällsvetenskapliga forskningstraditioner. I dag är pedagogik som forskningsämne ett samlingsnamn för en hel rad traditioner: filosofiska, psykologiska, sociologiska, historietvetenskapliga, statsvetenskapliga, etnologiska, lingvistiska – på sistone har även informatik och datalogi bidragit – vilkas verktyg tillämpas på problem som har med utbildning, undervisning och uppfostran att göra.

Men vad blev av den ursprungliga ambitionen att låta ämnet göra praktisk nytta för lärarutbildningen och skolan? Ansträngningar i den riktningen har återkommit genom åren. Från slutet av 1950-talet tillför-

des lärarhögskolorna ansevärliga statliga forskningsresurser i förhoppning om mer omedelbart nyttiga resultat än vad universiteten förmådde prestera. Specialiteten Praktisk pedagogik tillkom och försvann. För närvarande finns förväntningar på att avknoppningar under benämningar som Pedagogiskt arbete och Lärande skall åstadkomma mer praktisknära forskning. Men pedagogikämnet har visat sig resistent och ständigt återknutit förbindelserna med utvecklingen inom universitetsdisciplinerna – vilket enligt min mening är rimligt. Forskare bör ägna sig åt något annat än det som lärare, lärarutbildare och administratörer begriper bättre.

Jag är övertygad om att fruktbar forskning och utveckling inom lärarutbildningsområdet måste stå på två ben. Å ena sidan krävs fotfäste i vetenskapliga traditioner, vilket förutsätter samverkan med universitetsdisciplinerna. Å andra sidan krävs förtrogenhet med skolans vardag, vilket förutsätter samverkan med lärare, lärarutbildare och andra. Därmed också sagt att det är olyckligt om pedagogisk forskning hamnar mittemellan; ingen blir glad åt halvmesyurer som varken tillfredsställer forskarvärldens krav på vetenskaplighet eller tillgodoser lärares behov av begriplighet och användbarhet. Den sortens dåliga kompromisser bör kunna undvikas i Uppsala, där lärarutbildningarna dels är universitetets gemensamma angelägenhet och dels har en bred kontaktyta med skolväsendet.

Min egen forskning har främst ägnats följande tre områden.

Pedagogikhistoria. Bland annat har jag följt den klassiska bildningstanken, som växte fram inom tyskt språkområde för två hundra år sedan och fortlevt i 1900-talets europeiska reformpedagogik och amerikanska progressivism. Denna klassiska tanke att människan bildar sig, dvs. formar sig till något inte på förhand givet, skiljer sig på intressant vis från föreställningen om bildning som en färdigstöpt uppsättning kunskaper och förhållningssätt, liksom från exempelvis den idé om målstyrning som genomsyrar dagens skolpolitik.

Utbildnings- och kultursociologi, ofta i samverkan med franska sociologer eller inom ramen för europeiska forskarnätverk. Vid Lärarhögskolan i Stockholm var jag ledare för Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi som hösten 1997 flyttade till Uppsala. Åtskilliga forsk-

ningsprojekt och avhandlingsarbeten har kretsat kring frågan hur skol-
elevers eller studenter innehav av "kulturellt kapital" och andra till-
gångar kan förklara vad som sker i mötet med skolan, universitetet eller
yrkeslivet. På senare år har vi uppmärksammat "transnationella" till-
gångar såsom språkfärdigheter, utlandsstudier, förtrogenhet med andra
kulturer och sociala kontaktnät i andra länder. Andra undersökningar har
ägnats de sociala och kulturella villkoren för förändringar inom konstens,
litteraturens och vetenskapens fält. Ytterligare studier har behandlat be-
tingelserna för skolundervisning i tredje världen, särskilt Afrika.

Digital litteratur. Sedan 1990 har jag haft två parallella yrkesliv. Vid
sidan av forskning och undervisning vid Lärarhögskolan har jag, oftast på
halvtid, arbetat vid Institutionen för numerisk analys och datalogi,
KTH. Där har jag varit engagerad i utvecklingen av datorsystem och
Internet-tillämpningar, och på senare år i uppbyggnaden av Centrum för
användarorienterad IT-Design. Det som legat mig mest varmt om hjär-
tat är utvecklingen av verktyg och metoder för humanistisk forskning
och undervisning. Bland annat har jag ansvarat för digitala utgåvor av
historiskt och litterärt källmaterial. Även inslag i denna verksamhet är nu
förlagda till Uppsala.

Donald Broady

Professuren i pedagogik, med inriktning mot lärarutbildningarnas
pedagogik, är nyinrättad.

Biografiska uppgifter

Donald Broady är född den 5 maj 1946 i Linköping. Föräldrar: brygg-
mästare Donald O. Broady och farmaceut Ulla Broady, född Ericsson.

Studentexamen på reallinjens matematiska gren, Djursholms samskola
1966. Studier vid teknisk högskola och humanistisk fakultet i Lund och
Stockholm, ämneslärarutbildning (filosofi, svenska och historia), dokto-
randstudier i litteraturvetenskap. Fil. mag. 1971, fil. dr 1991, docent i
pedagogik 1992.

T.f. professor i pedagogik vid Lärarhögskolan i Stockholm 1990–1997. Jämsides därmed fr.o.m. 1990 forskare vid Institutionen för numerisk analys och datalogi, Kungl. Tekniska Högskolan, Stockholm.

Gift med redaktör Charlotta Broady, född Nydahl. Barn: Buster (f. 1969), Adina (f. 1973) och Emma (f. 1991).

Urval av Donald Broadys tryckta skrifter

Walter Benjamins bidrag till litteratursociologin, *Häftan för Kritiska Studier*, VIII(1975):5.

Critique of the Political Economy of Education, *Economic and Industrial Democracy*, II(1981):2.

Den dolda läroplanen. Stockholm: Symposion, 1981.

Klädda i svart som föräldralösa, *Ord & Bild*, LXXXIII(1984):4.

Kultur och utbildning. Om Pierre Bourdieus sociologi (red. D. Broady). Stockholm: UHÅ/FoU-skriftserie 1985:4.

Professionaliseringsfällan. Vuxenutbildning, arbetsdelning, yrkeskunnande (red. D. Broady). Stockholm: Carlssons Bokförlag, 1985.

Skrivandets hantverk och persondatorn, *Forskning om utbildning*, XIII(1986):1.

Sociologi och epistemologi. Om Pierre Bourdieus sociologi och den historiska epistemologin. Stockholm: HLS Förlag, 1990.

Kunskapsverkstaden – om lokala dokumentbaser som arbetsverktyg för lärare, *Datorn i Utbildningen*, V(1992):2.

Bildningsfrågan – ett återupplivningsförsök. Om ett förslag från Collège de France och om svenska läroplaner, *Ord & Bild*, CI(1992):1. Äv. i *Skola för bildning. Huvudbetänkande av Läroplanskommittén*, SOU 1992:94.

Enligt konstens alla regler, *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, XV(1994):1.

Les élites : formation, reconversion, internationalisation (éd. D. Broady, M. de Saint Martin, M. Palme). Paris: CSEC, École des Hautes Études en Sciences Sociales / Stockholm: FUKS, Lärarhögskolan, 1995.

Det nya handbiblioteket. I: *Biblioteken, Kulturen och den sociala intelligensen* (red. Lars Höglund). Göteborg: Forskningsrådsnämnden/Valfrid, 1995.

Formation des élites et culture transnationale (éd. D. Broady, N. Chmatko, M. de Saint Martin). Paris: CSEC, École des Hautes Études en Sciences Sociales / Uppsala: SEC, ILU, Uppsala universitet, 1997.

Kulturens fält (red. D. Broady). Göteborg: Daidalos, under utgivn. 1998.

Redaktionella kommentarer

Föreliggande installationsskrift syftar främst till att förmedla forskningsinformation. Den är, efter Rector magnificus' inbjudan, uppställd på följande sätt för varje enskild professur

1. Uppgifter om professurens tillsättande.
2. Den tillträdande professors *forskningsprofil* och vetenskapliga intressen. Detta avsnitt har författats av respektive professor. I vissa fall är den slutgiltiga utformningen ett resultat av en samverkan mellan författare och redaktör, i andra fall har endast en smärre redaktionell bearbetning gjorts. Mycket sent inlämnade bidrag har endast layoutmässigt hunnit redigeras.
3. En kortfattad *biografi* över den tillträdande professorn. Uppgifterna har inlämnats av installandus och endast lätt redigerats av redaktören.
4. Ett urval av vetenskapliga skrifter, till tjänst för den som önskar veta mera om installandus' forskning. Urvalet har gjorts av installandus och publiceras här utan någon bearbetning.

Några professurer kan ovan ha betecknats som nyinrättade, trots att föregångare inom resp. vetenskapliga områden varit verksamma vid Uppsala universitet. Så har skett, då förändringarna inom ämnesbeskrivningarna bedömts vara så pass omfattande att i själva verket nya professurer kan anses ha tillkommit.

Per Ström

Professorsinstallation

Fredagen den 16 oktober 1998

MONICA ALVARES CORREA FRYCKSTEDT
Professor i engelska, ssk engelskspråkig litteratur

----- * -----

DONALD BROADY
Professor i pedagogik,
med inriktning mot lärarutbildningarnas pedagogik

----- * -----

TORD EKELÖF
Professor i experimentell elementarpartikelfysik,
ssk kvark- och leptonfysik vid kolliderare

----- * -----

BENGT TURNER
Professor i nationalekonomi,
med inriktning mot fastighetsmarknadernas ekonomi

Platserna i aulan skall ha intagits senast 18.10

Välkommen!

UPPSALA UNIVERSITET

PROGRAM

----- * -----

Kl 08.00: *Klockringning med stora domkyrkoklockan.*

Kl 18.15: *Installationshögtidligheten i universitetets aula.*

Sedan den akademiska processionen intågat, *installeras* de nya professorerna av Rektor magnificus, professor **Bo Sundqvist**.

Föreläsningar hålls av installati enligt följande:

Monica Alvares Correa Fryckstedt:

Den viktorianska romanen – en sjunken kontinent?

Donald Broady: Skolmästarkonst och vetenskap.

Tord Ekelöf: Om massans innersta väsen.

Bengt Turner: Fastighetspriser i starka och svaga orter.

----- * -----

Musik av Kungl Akademiska kapellet under ledning av
director musices **Per Åke Andersson:**

Johannes Brahms (1833–1897): Variationer
över ett tema av J Haydn, op 56a

Chorale St Antoni. Andante,

Var. I–III: Poco più animato, più vivace, con moto

Var. IV: Andante con moto

Var. V, VI: Vivace, vivace

Var. VII, VIII: Grazioso, presto non troppo

Finale. Andante

Enligt gammal akademisk tradition förekommer *icke* applåder under installationsakten. När processionen uttågat, ombeds den ärade publiken kvarbliva på sina platser i aulan tills den beledsagande musiken avslutats.